

NATURCENTRUM AB



## Naturvärdesinventering vid Mölnlyckemotet.



Naturcentrum projekt 2318 – NVI enligt Svensk Standard 199000  
27 maj 2020



**Uppdragsgivare**

Härryda Kommun

**Uppdragsgivarens kontaktperson**

Marcus Broman

**Uppdragstagare**

Naturcentrum AB

Strandtorget 3

444 30 Stenungsund

Tel. 010-220 12 00

ncab@naturcentrum.se

**Projektledare**

Johan Svedholm

Tel. 010-220 12 17

johan.svedholm@naturcentrum.se

**Naturvärdesinventering och rapport:** Oskar Kullingsjö

**Granskning:** Johan Svedholm

**Kartmaterial**

©Lantmäteriet.

**Omslagsbild**

Grov spärrgrenig ek nedanför biogasmacken.

**Foton i rapporten**

Samtliga foton är från inventeringsområdet och har tagits i samband med inventeringen.

**Denna rapport bör citeras**

Kullingsjö, O. 2020. Naturvärdesinventering vid Mölnlyckemotet. Naturcentrum AB i pdf-rapport till Härryda kommun. 31 sidor.

# Innehåll

<b>Sammanfattning .....</b>	<b>4</b>
<b>Uppdrag .....</b>	<b>5</b>
<b>Metodik.....</b>	<b>7</b>
Naturvärdesobjekt och landskapsobjekt.....	7
Förarbete.....	7
Fältinventering .....	8
Detaljeringsgrad .....	8
Tillägg .....	8
Naturvårdsarter .....	8
Övrigt om arter .....	10
Nomenklatur – namnpresentation .....	10
<b>Resultat.....</b>	<b>11</b>
Inventeringsområdet .....	11
Resultat av förarbete .....	11
Resultat av fältinventering.....	13
<b>Redovisning av naturvärdesobjekt.....</b>	<b>16</b>
<b>Områdets potential för skyddade arter.....</b>	<b>21</b>
<b>Konsekvenser för detaljplanen .....</b>	<b>25</b>
Artskyddsförordningen.....	25
<b>Referenser.....</b>	<b>27</b>
Publikationer .....	27
Internetbaserade källor .....	27
<b>Bilaga 1. Foton på ett urval av naturvårdsarter och värdeelement .....</b>	<b>28</b>



## Sammanfattning

Naturcentrum AB har på uppdrag av Härryda kommun genomfört en naturvärdesinventering av ett område vid Mölnlyckemotet. Inventeringen ska kunna utgöra underlag vid upprättande av en detaljplan för området.

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt **Svensk Standard SS 19 90 00** med detaljeringsgrad **detalj** och med tilläggen **detaljerad redovisning av naturvårdsarter** och **fördjupad artinventering**.

Inventeringsområdet ligger alldeles vid Mölnlyckemotet vid väg 40. Sydväst om inventeringsområdet ligger Rådasjöns naturreservat, med framförallt mycket rika lövskogsmiljöer.

Inventeringsområdet är 6,6 hektar stort och utgörs till större delen av skog. Området är kuperat och det finns rikligt med branter i området. Stenmurar som löper genom området vittnar om att området till stora delar varit betat tidigare. På bergknallarna dominerar tall, men det finns även ett ganska stort inslag av lövträd och även små öppna hållmarker. Lövträd är vanligast i de lägre liggande delarna. Några delar har varit åker tills för några decennier sedan och här dominerar sälg, björk och asp. Andra delar har ett förflutet som betesmark och här växer främst ekar, varav många är spärrgreniga, vilket visar att området tidigare varit öppnare. Buskskiktet domineras av hassel. I fuktiga delar växer klibbal.

Vid inventeringen identifierades 5 naturvärdesobjekt. Totalt omfattar objekten med naturvärde cirka 2,3 hektar av inventeringsområdet (drygt en tredjedel av ytan). Identifierade naturvärdesobjekt utgörs av lövskog, hållmarkstallskog och branter och har alla påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3. Nio naturvårdsarter registrerades vid inventeringen.

För att minska negativ påverkan på naturvärden i området så bör så lite av exploateringen som möjligt ske i naturvärdesobjekten, utan istället koncentreras till områden med lägre naturvärde. För mindre hackspett, gröngöling, hasselnok och fladdermöss kan det krävas dispens från artskyddsförordningen för att detaljplanen ska kunna genomföras.

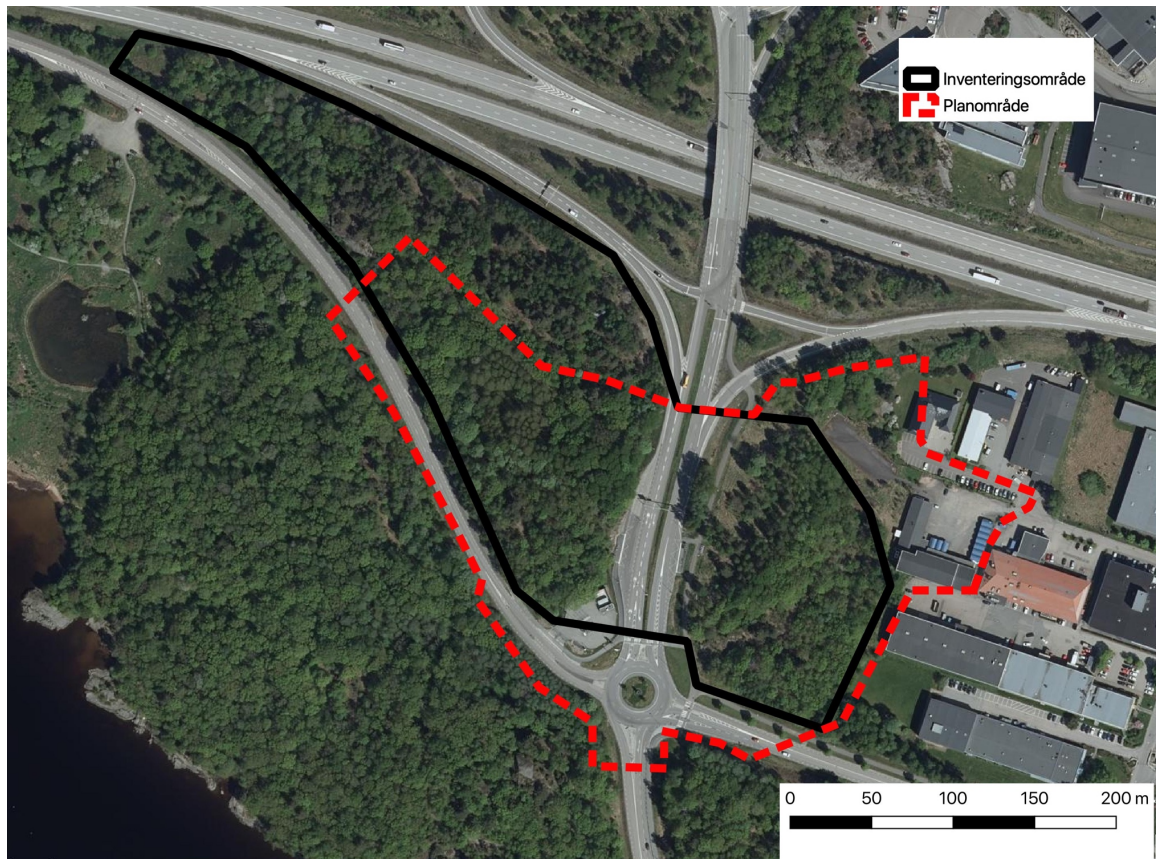
## Uppdrag

Naturcentrum AB har på uppdrag av Härryda kommun genomfört en naturvärdesinventering av ett område vid Mölnlyckemotet. Inventeringen ska kunna utgöra underlag vid upprättandet av en detaljplan för området. Inventeringen har genomförts enligt **Svensk Standard** för naturvärdesinventering (SS199000:2014).

Inventeringsområdets läge i förhållande till kringliggande landskap framgår av figur 1 och avgränsat inventeringsområde framgår av figur 2.



**Figur 1. Inventeringsområdet läge i förhållande till kringliggande landskap. Inventeringsområdet är avgränsat med svart linje och planområdet med röd streckad linje.**



**Figur 2. Inventeringsområdet avgränsat med svart linje och planområdet med röd streckad linje.**

## Metodik

Inventeringen har utförts enligt **Svensk Standard** (SS 19 90 00: 2014). Det innebär identifiering av geografiska områden med positiv betydelse för biologisk mångfald, samt bedömning av denna betydelse. Med biologisk mångfald avses; ”mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem.”

### Naturvärdesobjekt och landskapsobjekt

Områden av positiv betydelse för biologisk mångfald ska avgränsas och beskrivas som naturvärdesobjekt eller landskapsobjekt. Naturvärdeobjekten ska naturvärdesbedömas och utgöras av en dominerande naturtyp. Landskapsobjekten kan bestå av flera olika naturtyper och behöver inte naturvärdesbedömas.

Naturvärdesobjektens betydelse för biologisk mångfald bedöms enligt en skala i tre eller fyra naturvärdesklasser enligt figur 3. Vid bedömningen görs en sammanvägning av områdenas artvärde och biotopvärde.

Naturvärdesklass 1–3 är obligatoriska och naturvärdesklass 4 är ett tillägg. Vid denna inventering har naturvärdesklass 4 inte ingått.

Högsta naturvärde – naturvärdesklass 1
Störst positiv betydelse för biologisk mångfald
Högt naturvärde – naturvärdesklass 2
Stor positiv betydelse för biologisk mångfald
Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3
Påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald
Visst naturvärde – naturvärdesklass 4
Viss positiv betydelse för biologisk mångfald

**Figur 3. Naturvärdesklasser.**

### Förarbete

För att identifiera potentiella naturvärdesobjekt flygbildtolkades hela inventeringsområdet med hjälp av ortofoto. Relevant information om biologiska bevarandevärden och naturvårdsintressen eftersöktes dessutom från följande källor:

- Länsstyrelsen i Västra Götalands län WebbGIS
- Naturvårdsverkets Skyddad natur
- Skogsstyrelsens Skogens pärlor
- Jordbruksverkets databas TUVÅ
- Vatteninformationssystem Sverige VISS



- Härryda kommuns naturvårdsplan.
- ArtDatabanken. Uttag av rödlistade, fridlysta, N2000 och skyddsklassade arter perioden 1980-01-01 till 2020-03-26.

## Fältinventering

Fältinventering genomfördes genom att hela inventeringsområdet genomströvades. Utifrån beprövad kunskap och erfarenhet eftersöktes biotopkvaliteter och arter av betydelse för biologisk mångfald.

Inventeringsområdet har inventerats vid följande tillfällen: 3 april och 17 april 2020.

## Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventering enligt **Svensk Standard SS 19 90 00** kan utföras med olika detaljeringsgrad. Inventeringen genomfördes i detta fall med detaljeringsgrad **detalj**. Det innebär att redovisningen omfattar naturvärdesobjekt med en yta av 10 m<sup>2</sup> eller mer samt linjeformade objekt med en minsta längd av 10 m och 0,5 m bredd.

## Tillägg

Naturvärdesinventering enligt **Svensk Standard SS 19 90 00** kan utföras med olika tillägg. Vid denna inventering har nedanstående tillägg ingått:

4.5.5 Detaljerad redovisning av artförekomst

4.5.6. Fördjupad artinventering. I det här fallet innebär det att göra en utredning av miljöernas lämplighet och förutsättning att hysa skyddade arter som noterats i närområdet, exempelvis groddjur och kräldjur, insekter och fåglar.

## Naturvårdsarter

Med naturvårdsart avses art som indikerar att ett område har naturvärde eller som i sig själv är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Bland naturvårdsarterna har rödlistade arter och skyddade arter särskild betydelse. Naturvårdsarter kan, men behöver inte, tillhöra en eller flera olika kategorier enligt nedan.



Med **rödlistad art** menas art som enligt den internationella naturvårdsunionens (IUCN) kriterier inte bedöms ha långsiktigt livskraftig population i Sverige utan löper risk att försvinna från landet. Rödlistade arter delas in i olika hotkategorier. NT= Nära hotad, VU = sårbar, EN = starkt hotad, CR = Akut hotad och RE = nationellt utdöd. Rödlistade arter markeras i rapporten med någon av ovanstående hotkategorier efter artnamnet. Kategorierna VU, EN och CR räknas som hotade (ArtDatabanken, 2015).

Skyddade arter markeras i rapporten med (§) efter artnamnet. Med **skyddad art** eller **fridlyst** avses art som omfattas av förbud enligt 4–9 §§ artskyddsförordningen. När det gäller fåglar, som samtliga är skyddade, är praxis att beakta rödlistade arter och arter som redovisas i bilaga 1 i EU:s fågeldirektiv. Stöd för en sådan praxis finns i Naturvårdsverkets handbok (Naturvårdsverket 2009) där följande står att läsa: ”Även om alla fågelarter omfattas av skydd enligt förordningen bör arter markerade med B i bilaga 1 till artskyddsförordningen, rödlistade arter samt sådana arter som uppvisar en negativ trend prioriteras i skyddsarbetet.” I handboken listas ett antal fågelarter vars populationer minskat med 50 % eller mer under perioden 1975–2005 enligt Svensk häckfågeltaxering. Dessa uppgifter är emellertid föråldrade och har därför inte beaktats i denna rapport såvida inte arterna är rödlistade eller redovisas i bilaga 1 i EU:s fågeldirektiv.

Skogsstyrelsen har tagit fram en förteckning över arter som genom sin närvaro indikerar att ett område har högt naturvärde i skog – **signalarter i skog**. Art som tillhör denna kategori markeras med (S) efter artnamnet. Arter som enligt Skogsstyrelsens förteckningar har lågt signalvärde i den aktuella regionen har inte beaktats vid naturvärdesbedömningen (Nitare, 2000; Nitare 2019).

För varje natura 2000-naturtyp finns en lista på **typiska arter**. Dessa används för att bedöma ett områdes bevarandestatus. De räknas endast som naturvårdsarter om de förekommer i den naturtyp där den listats som typisk art. Typiska arter markeras med (T) efter artnamnet.

Arter som bedöms uppfylla definitionen för naturvårdsart men som inte tillhör någon av ovanstående kategorier markeras med (NV) efter artnamnet. Sådana arter kan vara mindre allmänna arter eller arter som kan betraktas som indikatorarter men som inte finns redovisade på officiella listor.



## Övrigt om arter

Inventering av arter syftar till att med rimlig säkerhet utgöra underlag för naturvärdesbedömning samt avgränsning av naturvärdesobjekt och landskapsobjekt. Det innebär att det kan finnas fler naturvårdsarter, rödlistade arter och skyddade arter utöver de som påträffats och redovisats. För att med större säkerhet konstatera eller utesluta om vissa arter finns eller inte finns i ett område krävs normalt upprepade, specialiserade, artinriktade och fördjupade inventeringar.

De under inventeringen påträffade naturvårdsarterna kommer att registreras på Artportalen.

## Nomenklatur – namnpresentation

Samtliga arter anges med vedertagna svenska namn. För naturvårdsarter presenteras det vetenskapliga namnet i första gången de omnämns i text eller i tabell. Namnen, såväl de svenska som de vetenskapliga, följer dyntaxa. I bildtexterna anges båda svenska och vetenskapliga namn.

# Resultat

## Inventeringsområdet

### Läge

Inventeringsområdet är beläget vid Mölnlyckemotet, alldeles söder om väg 40. Sydväst om inventeringsområdet ligger Rådasjöns naturreservat, med bland annat mycket rika lövskogsmiljöer. Norrut och österut ligger industriområden.

### Beskrivning

Inventeringsområdet är 6,6 hektar stort och utgörs till större delen av skog. Området är kuperat och det finns rikligt med branter i området. Stenmurar som löper genom området vittnar om att området till stora delar varit betat tidigare. På bergknallarna dominerar tall, men det finns även ett ganska stort inslag av lövträd och även små öppna hållmarker. Lövträd är vanligast i de lägre liggande delarna. Några delar har varit åker tills för några decennier sedan och här dominerar sälg, björk och asp. Andra delar har ett förflutet som betesmark och här växer främst ekar, varav många är spärrgreniga. Buskskiktet domineras av hassel. I fuktiga delar växer klibbal.

## Resultat av förarbete

### Naturinventeringar

Det finns inga uppgifter om naturinventeringar i området i de genomsökta källorna.

### Naturvårdsarter

I inventeringsområdet finns fyra naturvårdsarter registrerade i ArtDatabankens databaser:

- Blodsopp *Neoboletus luridiformis* (S) finns registrerad 2019 i sydvästra kanten. Arten förekommer ofta i fina skogsmiljöer men kan dyka upp även i triviala miljöer och signalvärdet är därför ganska svagt.
- Grönvit nattviol *Platanthera chlorantha* (S) sågs i sydvästra kanten 1994. Liksom alla orkidéarter är den fridlyst. Det är en av de vanligaste orkidéerna och förekommer längs vägkanter, i ängs- och betesmarker och kan även växa i skog.



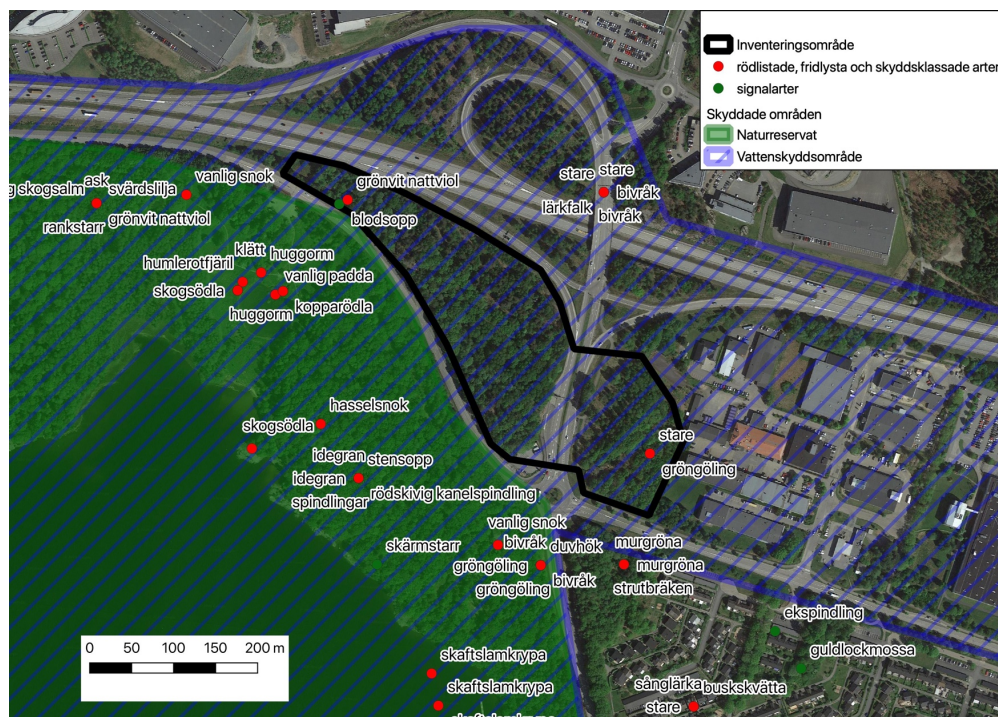
- Stare *Sturnus vulgaris* (VU) hördes sjunga 2019 i östra delen av inventeringsområdet. Stare trivs i varierade jordbrukslandskap och häckar i hålträd. Arten har minskat kraftigt, men är fortfarande ganska vanlig.
- Gröngöling *Picus viridis* (§) hördes 2019 i östra delen av området. Gröngöling trivs i ett varierat kulturlandskap, där den lever av myror. Den behöver också tillgång på lämpliga träd att hacka ut bohål i. Arten är spridd i södra Sverige, men populationen har minskat kraftigt. Arten är en prioriterad art enligt skogsvårdslagen och var tidigare (2015) rödlistad som nära hotad.

I omgivande marker, i synnerhet i Rådasjöns naturreservat, finns en lång rad naturvårdsarter, främst knutna till lövskog.

### Gällande områdesskydd

Inventeringsområdet ingår i Rådasjöns vattenskyddsområde. I övrigt är inga delar av inventeringsområdet registrerade som skyddade genom kap. 7 Miljöbalken.

Alldeles söder om inventeringsområdet ligger Rådasjöns naturreservat som också ingår i ett riksintresse för friluftsliv (Rådasjön med Gunnebo).



Figur 4. Tidigare kända uppgifter från inventeringsområdet.

## Resultat av fältinventering

### Områden som saknar naturvärde

Områden som har lägre naturvärde består framförallt av skogar med yngre träd. I många fall rör det sig om tidigare öppna åkermarker eller parkeringsplatser som har vuxit igen och i några fall rör det sig om magrare hållmarker med ung skog. Många av dessa skogar hyser vissa kvaliteter som till exempel död ved, men de når inte upp till kriterierna för naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde.

### Naturvärdesobjekt

Vid inventeringen identifierades 5 naturvärdesobjekt (Figur 5). Totalt omfattar naturvärdesobjekten cirka 2,3 hektar av inventeringsområdet (cirka en tredjedel av ytan). Identifierade naturvärdesobjekt utgörs av:

- **Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.** Fem objekt som består av hållmarkstallskog, lövskog och branter.

Katalog med samtliga naturvärdesobjekt finns på sidan 16.

### Naturvårdsarter

Nio naturvårdsarter påträffades vid inventeringen (Tabell 1, Figur 5).

#### Rödlistade arter:

- Mindre hackspett *Dendrocopos minor* (NT) hördes centralt i inventeringsområdet och häckar antagligen i eller nära området.
- Tre rödvingetrastar *Turdus iliacus* (NT) sågs i naturvärdesobjekt 3. De är troligen förbiflyttande, även om arten skulle kunna häcka i området. Arten har rödlistats eftersom populationen har minskat med ca 25 % under de senaste 15 åren, men det är fortfarande en vanlig art.
- Stubbskott av skogsalm *Ulmus glabra* (CR) finns nära biogasstationen. Almen är rödlistad på grund av almsjukan.

**Signalarter:** Skrifflav *Graphis scripta* (S) och kantarellmussling *Plicatura crispa* (S) förekommer relativt allmänt på hassel i naturvärdesobjekt 3. Fällmossa *Antitrichia curtipendula* (S) sågs på en grov ek i naturvärdesobjekt 3, nära biogasmacken. Även krushättemossa *Ulota crispa*, västlig hakmossa *Rhytidiadelphus loreus* och vågig sidenmossa *Plagiothecium undulatum* finns allmänt i området, men har ett inget signalvärde i västra Sverige.



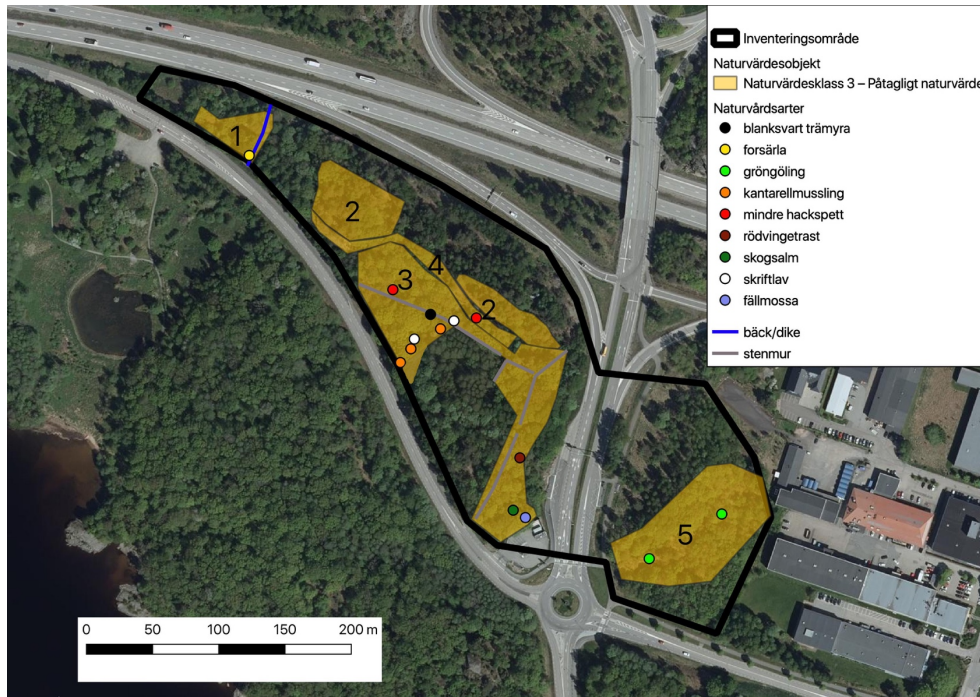
**Skyddade eller fridlysta arter:** Gröngöling *Picus viridis* (§) sågs i östra delen av inventeringsområdet

**Övriga arter:**

- Blanksvart trämyra *Lasius fuliginosus* (NV) förekommer i en hålighet vid basen av en ek i objekt 3. Den lever ofta i just gamla hålträd, men kan även förekomma i mer triviala miljöer. Den bedöms ändå ha ett visst signalvärde.
- Forsärla *Motacilla cinerea* (NV) sågs i bäcken vid naturvärdesobjekt 1. Det är en art som tidigare varit sällsynt. Populationen har ökat mycket under de senaste decennierna, men den är fortfarande ganska sparsamt förekommande.
- Skriftlav *Graphis scripta* (NV) finns rikligt på hasselbuskar i naturvärdesobjekt 3.

**Tabell 1. Påträffade naturvårdsarter inom inventeringsområdet vid fältinventeringen.**

Organism-grupp	Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori	Kommentar
Fåglar	Forsärla	<i>Motacilla cinerea</i>	NV	
Fåglar	Gröngöling	<i>Picus viridis</i>	§	Prioriterad art i skogsvårdslagen
Fåglar	Mindre hackspett	<i>Dendrocopos minor</i>	NT	Prioriterad art i skogsvårdslagen
Fåglar	Rödvingetrast	<i>Turdus iliacus</i>	NT	
Insekter	Blanksvart trämyra	<i>Lasius fuliginosus</i>	NV	
Kärlväxter	Skogsalm	<i>Ulmus glabra</i>	CR	
Lavar	Skriftlav	<i>Graphis scripta</i>	NV	
Svampar	Kantarellmussling	<i>Plicatura crispa</i>	Signalart	
Mossor	Fällmossa	<i>Antitrichia curtipendula</i>	Signalart	Högt signalvärde



Figur 5. Naturvärdesobjekt och naturvärdesarter i inventeringsområdet.



## Redovisning av naturvärdesobjekt



Naturvärdesobjekt 1, blandlövskog.

### Objekt ID: 1 Blandlövskog

Area: 0,13 hektar.

Naturvärdesbedömning: Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

Dominerande naturtyp: Skog och träd

Biotoper: Blandlövskog

**Beskrivning:** En mindre lövskog med ett blandad trädskikt. Det finns ett par spärrgreniga ekar och rikligt med grova vårtbjörkar. Några av björkarna har håligheter och tickor, bland annat lönnsticka. En mindre bäck/dike rinner genom objektet och i kanterna av den växer klubbalar. Ett par forsärla födosökte vid bäcken. I västra kanten står en gammal apel och även rikligt med yngre aplar. Övriga trädslag som noterades under inventeringen var hägg, sälg, fågelbär och hassel.

**Biotopkvalitéer:** Hög luftfuktighet, senvuxna träd, död ved, många trädslag, brynmiljöer.

**Naturvårdsarter:** Forsärla (NV). Blodsopp (S) har setts 2019 och grönvit nattviol (§) 1994.

**Områdesskydd:** Nej.





Naturvärdesobjekt 2, hällmarkstallskog i västra delen.

## Objekt ID: 2 Hällmarkstallskog

**Area:** 0,46 hektar.

**Naturvärdesbedömning:** Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

**Dominerande naturtyp:** Skog och träd.

**Biotoper:** Hällmarkstallskog

**Beskrivning:** En bergknalle med hällmarkstallskog. Området är uppdelat i två delar, där området emellan dessa bedöms ha för ungt trädskikt för att nå upp till naturvärdesklass 3. Många tallar är gamla och senvuxna, men det finns även yngre tallar och lövsly. Det finns död ved, men inte i några stora mängder. I nordvästra hörnet står en rönn med stora håligheter med mulm i. Skogen är ganska gles och det finns gläntor med öppna hällmarker i objektet.

**Biotopkvalitéer:** Gamla senvuxna tallar, varmt mikroklimat, lodytor, hålträd.

**Naturvårdsarter:** Inga naturvårdsarter noterades vid fältbesöket, men området är lämpligt för hasselsnok som har observerats i närområdet.

**Områdesskydd:** Nej

---



Naturvärdesobjekt 3, igenväxt ekhage.

### Objekt ID: 3 Igenväxt ekhage

Area: 1,0 hektar.

**Preliminär naturvärdesbedömning:** Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

**Dominerande naturtyp:** Skog och träd

**Biotoper:** Ekdominerad lövskog

**Beskrivning:** En igenväxande hagmark som i trädskiktet domineras av ek. Ett par av ekarna är cirka en meter i diameter, men det finns också rikligt av halvgrova ekar (cirka 50-80 cm). Även björk, asp och rönn förekommer ganska rikligt och i ett fuktigare parti växer klibbal. Några aspar har hackspettshål. I buskskiktet dominerar hassel. Vid besöket dominerades markfloran av vårbloommande arter som vitsippa och vårfryle. Genom området löper flera stenmurar som minner om att området tidigare varit betesmark. I östra kanten finns mindre stenbranter, medan branter i norra kanten har avgränsats som ett eget objekt (naturvärdesobjekt 4).

**Biotopkvalitéer:** Grova spärrgreniga ekar, hålträd, fuktig mark, stenmurar, lodytor.

**Naturvårdsarter:** Kantarellmussling (S), skriftlav (S), fällmossa (S), mindre hackspett (NT), blanksvart trämyra (NV).

**Områdesskydd:** Nej.



Naturvärdesobjekt 4, sydvänd brant.

**Objekt ID: 4 Långsträckt sydvänd brant**

**Area:** 0,16 hektar.

**Naturvärdesbedömning:** Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

**Dominerande naturtyp:** Berg och sten

**Biotoper:** Bergbrant.

**Beskrivning:** En långsträckt sydvänd brant. Bitvis är branten lodrät, bitvis något flackare. På några ställen översilas branten av vatten. Det växer rikligt med mossor på lodytorna, även om inga sällsynta arter noterades under inventeringen. Nedanför objektet så växer huvudsakligen lövträd som till stor del skuggar branten. Längst i väster är branterna högre och mindre beskuggade av träd. Ovanför branten växer främst tall och i själva branten står bara enstaka träd. I nederkant av branten finns inslag av stenskravel, som kan vara lämpliga övervintringsplatser för till exempel kräldjur.

**Biotopkvalitéer:** Lodytor, översilande vatten, stenskravel, varmt mikroklimat.

**Naturvårdsarter:** -

**Områdesskydd:** Nej

---



**Naturvärdesobjekt 5, ekar i norra delen.**

**Objekt ID: 5**

**Area:** 0,68 hektar.

**Naturvärdesbedömning:** Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3.

**Dominerande naturtyp:** Skog och träd

**Biotoper:**

**Beskrivning:** En igenväxande bergknalle med främst lövträd. Det finns en hel del senvuxna spärrgreniga ekar och i västra kanten står många aspar, varav några med hackspettshål. I övrigt finns det mycket yngre ek, björk och asp och enstaka tallar och granar. Jordtäcket är tunt. Bitvis växer blåbär i botten, bitvis dominerar gräs och vid besöket blommade vitsippor och vårfryle. Det finns en del död ved, främst av klenare dimensioner. I sydvästra delen finns mer öppna hållmarker med renlavar och raggmossor och ett stort inslag av enbuskar. I objektet finns även stenblock och mindre lodytor.

**Biotopkvalitéer:** hackspettshål, död ved, stenblock, öppna hållar,

**Naturvårdsarter:** Gröngöling (NT). Stare (VU) har hörts 2019.

**Områdesskydd:** Nej

## Områdets potential för skyddade arter

Några skyddade arter är noterade i inventeringsområdet (grönvit nattviol, mindre hackspett, gröngöling och stare). I närområdet (500 meter) finns ytterligare drygt 50 skyddade arter i ArtDatabankens databaser. I tabell 2 har dessa arter listats och en bedömning har gjorts om det finns lämpliga biotoper i inventeringsområdet. Sedan följer en kort genomgång av inventeringsområdets potential för de arter som skulle kunna nyttja området.

**Tabell 2. Skyddade arter som förekommer i närområdet (uttag från ArtDatabanken 2020-03-26). För grönmarkerade arter finns lämpliga miljöer i området, orangemarkerade arter skulle möjligen kunna leva i området medan det för rödmarkerade arter saknas lämpliga miljöer i inventeringsområdet.**

Organismgrupp	Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Rödlistekategori
Däggdjur	<i>Eptesicus nilssonii</i>	nordfladdermus	NT
Däggdjur	<i>Nyctalus noctula</i>	större brunfladdermus	
Däggdjur	<i>Nyctalus leisleri</i>	mindre brunfladdermus	VU
Däggdjur	<i>Vespertilio murinus</i>	gråskimlig fladdermus	
Däggdjur	<i>Muscardinus avellanarius</i>	hasselmus	
Däggdjur	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	dvärgpipistrell	
Däggdjur	<i>Myotis daubentonii</i>	vattenfladdermus	
Däggdjur	<i>Myotis mystacinus/brandtii</i>	mustasch-/tajgafladdermus	
Däggdjur	<i>Plecotus auritus</i>	brunlångöra	NT
Däggdjur	<i>Myotis nattereri</i>	fransfladdermus	NT
Fåglar	<i>Circus aeruginosus</i>	brun kärnhök	
Fåglar	<i>Delichon urbicum</i>	hussvala	VU
Fåglar	<i>Sturnus vulgaris</i>	stare	VU
Fåglar	<i>Emberiza schoeniclus</i>	sävsparr	NT
Fåglar	<i>Oriolus oriolus</i>	sommargylling	EN
Fåglar	<i>Riparia riparia</i>	backsvala	VU
Fåglar	<i>Saxicola rubetra</i>	buskskvätta	NT
Fåglar	<i>Lanius collurio</i>	törnskata	
Fåglar	<i>Dendrocopos minor</i>	mindre hackspett	NT
Fåglar	<i>Dryocopus martius</i>	spillkråka	NT
Fåglar	<i>Picus viridis</i>	gröngöling	
Fåglar	<i>Pernis apivorus</i>	bivråk	
Fåglar	<i>Porzana porzana</i>	småfläckig sumphöna	VU
Fåglar	<i>Pandion haliaetus</i>	fiskgjuse	



Fåglar	<i>Apus apus</i>	tornseglare	EN
Fåglar	<i>Alauda arvensis</i>	sånglärka	NT
Fåglar	<i>Accipiter gentilis</i>	duvhök	NT
Fåglar	<i>Gavia arctica</i>	storlom	
Fåglar	<i>Emberiza citrinella</i>	gulspår	NT
Fåglar	<i>Lyrurus tetrix</i>	orre	
Fåglar	<i>Tringa glareola</i>	grönben	
Fåglar	<i>Falco subbuteo</i>	lärkfalk	
Fåglar	<i>Botaurus stellaris</i>	rördrom	NT
Fåglar	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	trastsångare	NT°
Fåglar	<i>Sterna hirundo</i>	fisktärna	
Fåglar	<i>Larus argentatus</i>	gråtrut	VU°
Fåglar	<i>Ficedula parva</i>	mindre flugsnappare	
Fåglar	<i>Grus grus</i>	trana	
Fåglar	<i>Panurus biarmicus</i>	skäggmes	
Fåglar	<i>Lullula arborea</i>	trädlärka	
Fåglar	<i>Crex crex</i>	kornknarr	NT
Fåglar	<i>Regulus ignicapilla</i>	brandkronad kungsfågel	
Fåglar	<i>Gavia stellata</i>	smålom	NT
Grod- och kräldjur	<i>Natrix natrix</i>	vanlig snok	
Grod- och kräldjur	<i>Zootoca vivipara</i>	skogsödl	
Grod- och kräldjur	<i>Bufo bufo</i>	vanlig padda	
Grod- och kräldjur	<i>Anguis fragilis</i>	kopparödl	
Grod- och kräldjur	<i>Lissotriton vulgaris</i>	mindre vattensalamander	
Grod- och kräldjur	<i>Coronella austriaca</i>	hasselsnok	VU
Grod- och kräldjur	<i>Vipera berus</i>	huggorm	
Grod- och kräldjur	<i>Rana temporaria</i>	vanlig groda	
Kärlväxter	<i>Platanthera chlorantha</i>	grönvit nattviol	
Kärlväxter	<i>Anemone ranunculoides</i>	gulsippa	
Kärlväxter	<i>Lycopodium annotinum</i>	revlummer	
Kärlväxter	<i>Hedera helix</i>	murgröna	
Kärlväxter	<i>Taxus baccata</i>	idegran	
Skalbaggar	<i>Osmoderma eremita</i>	läderbagge	VU

## Fladdermöss

Alla fladdermöss är fridlysta. Området kring Rådasjön hyser en mycket rik fladdermusfauna och även i inventeringsområdet finns miljöer som är lämpliga för fladdermöss. Det finns hålträd som kan användas som koloniplatser under sommaren och lövskogsmiljöerna är bra jaktmiljöer för arterna. Belysning kring vägarna kan påverka fladdermössen negativt.

## Hasselmus

Hasselmusen trivs i rika lövbiotoper och bygger sina sommarbon i buskar eller trädhåll där det gärna ska vara tätt och snårigt med buskar och sly. Inventeringsområdet är till stora delar lämpligt för arten, men även om det finns mycket sly så finns det ganska få riktigt täta snår att bygga sommarbon i. Det finns dock en del mindre buskage, till exempel några täta enbusksnår i naturvärdesobjekt 5.

## Fåglar

Samtliga fåglar är skyddade, men praxis är att beakta rödlistade arter och arter som redovisas i bilaga 1 i EU:s fågeldirektiv.

- Mindre hackspett hördes vid två tillfällen i inventeringsområdet, båda gångerna med endast enstaka rop. Vid en inventering 2019 noterades inte arten. Miljön är lämplig med mycket lövskog, som ger möjlighet både för bobygge och födosök. Även de delar som inte avgränsats som naturvärdesobjekt kan ha ett värde för arten. I före detta åkrar som är igenväxta med triviallövträd som björk, asp och sälg bildas en hel del död ved och träden kan även användas för att hacka ut bohål.
- Gröngöling noterades i östra delen av området. Arten hackar ut bohål i lövträd, vilket finns rikligt av i området. Arten kan säkert även födosöka i området även om inga stora mängder av myror, som är favoritfödan, noterades.
- Spillkråka förekommer främst barrskog, men kan även förekomma i lövskogar. I inventeringsområdet är det främst aspar, lämpliga att hacka ut bohål i, som kan vara intressanta för arten.
- Stare har tidigare hörts sjunga i östra delen av inventeringsområdet. Framförallt är det hålträd i området som kan vara viktiga för arten. Födosökning sker främst i öppnare miljöer.
- Mindre flugsnappare häckar i lövriska naturskogar och framförallt naturvärdesobjekt 3 bedöms vara en potentiell miljö för arten.

## Groddjur

Alla groddjur är fridlysta. Det saknas lekmiljöer för groddjur i området, men det är endast ett par hundra meter till Rådasjön och däremellan ligger ett småvatten där vanlig groda och vanlig padda är observerade. Även mindre vattensalamander är noterad i Rådasjöns naturreservat. Inventeringsområdet har goda förutsättningar att hysa groddjur under övriga delar av året. Främst är det de fuktigare delarna av lövskogarna som kan vara intressanta för arterna. Vanlig padda kan



även hålla till i torrare delar. Övervintringsmöjligheter finns till exempel i stenskravel, stensmurar, under trädrötter och liknande.

## Kräldjur

Alla kräldjur är fridlysta. Snok, huggorm, hasselsnok och kopparödla finns i närområdet. I inventeringsområdet finns lämpliga övervintringsplatser för kräldjur i t.ex. stensmurar som går genom området och i stenskravel nedanför branter. Eventuellt är det något skuggigt för att dessa ska vara optimala som övervintringsplatser. Hela området är lämpligt som jaktmiljö för arterna. Snok föredrar fuktiga miljöer och kan främst tänkas finnas i blötare delar av naturvärdesobjekt 3 och i bäcken vid naturvärdesobjekt 1.

Hasselsnok är den sällsyntaste av kräldjuren i närområdet. Det är en värmekrävande art som ofta förekommer i områden med varma solbelysta block- eller hållmarker, vilket finns rikligt av i inventeringsområdet, bland annat i naturvärdesobjekt 2 och 5. Även lövskogarna i området kan användas för födosök.

## Kärlväxter

- Grönvit nattviol är sedd i en väglänt i inventeringsområdet. Den kan förekomma i både öppna miljöer och i skogsmark och har därför förutsättningar att sprida sig i området.
- Gulsippa är fridlyst i Västra Götalands län. Den trivs i lövlundar och förekommer i Rådasjöns naturreservat. Framförallt naturvärdesobjekt 3 skulle kunna vara lämplig för arten.

## Läderbagge.

Arten lever i håligheter med mulm i gamla grova lövträd, främst ek. I inventeringsområdet finns ett par grova ekar (ca 1 meter i diameter) och ganska rikligt med halvgrova ekar (ca 50-80 cm). Under inventeringen hittades dock inte några lämpliga håligheter i dessa. Arten kan även leva i andra lövträd och i området finns det till exempel vårtbjörkar, rönnar och aspar med håligheter där arten möjligen skulle kunna leva. Främst har området dock potential att kunna hysa arten i framtiden i takt med att håligheter bildas i de grövre ekarna. För att gynna ekarna, och därmed skapa förutsättningar för läderbaggen, så kan äldre ekar behöva frihuggas.



## Konsekvenser för detaljplanen

Av naturvärdesobjekten är det framförallt naturvärdesobjekt 3 och 5 som berörs av detaljplanen, medan objekt 2 och 4 gränsar till planområdet. I naturvärdesobjekt 3 är äldre ekar, hasselbuskar och ett mindre fuktområde med al viktiga för naturvärdet, medan det i naturvärdesobjekt 5 främst är spärrgreniga ekar, hålträd och hållmarker som är betydelsefulla. I båda naturvärdesobjekten så föreslås omfattande exploatering i form av byggnader, vägar och parkeringsplatser, som skulle minska naturvärdet drastiskt, även om förslaget innebär att de grövsta träden skulle sparas.

I figur 6 är naturvärdesobjekt och områden med lägre naturvärde inritade på illustrationskartan från samrådsunderlaget. Med föreslagen omfattning av exploatering är det svårt att helt undvika att naturvärden påverkas negativt. För att minska de negativa effekterna bör man minska mängden exploateringar i naturvärdesobjekten (orangemarkerade på kartan) och istället försöka koncentrera så mycket som möjligt till områden med lägre naturvärde (grått på kartan).



**Figur 6. Illustrationskarta från samrådshandlingar. På kartan är naturvärdesobjekten inritade med orange färg och områden med lägre naturvärde inritade med grå färg.**

## Artskyddsförordningen

Av de arter som omfattas av artskyddsförordningen bedöms framförallt mindre hackspett, gröngöling, hasselsnok och eventuellt fladdermöss påverkas



negativt av detaljplanen och för dessa kan det därför krävas dispens från artskyddsförordningen för att detaljplanen ska kunna genomföras.

### Mindre hackspett

Det är inte säkert att arten häckar i planområdet, men området ingår med största sannolikhet i ett revir för mindre hackspett. Föreslagen detaljplan minskar mängden lövträd i området vilket gör att både möjligheten till födosök och bobygge minskar. Cirka 3 hektar lämpliga lövskogsbiotoper försvinner. Om dispens ges kan det krävas kompensationsåtgärder, till exempel genom skydd av motsvarande areal lövskog eller genom naturvårdande åtgärder för att skapa lövrika skogar och död stående lövved.

### Gröngöling

Gröngöling både sågs och hördes vid flera tillfällen i östra delen av planområdet och det är troligt att arten häckar i eller nära området. Även om alla fåglar omfattas av artskyddsförordningen så är praxis att rödlistade arter och arter som står med i fågeldirektivets bilaga 1 är prioriterade och kan kräva dispens. Gröngöling är inte längre rödlistad sedan april 2020, men den finns med som prioriterad art i skogsvårdslagen och den svenska populationen minskar fortfarande. Det gör att det är lite oklart om det behövs någon dispens från artskyddsförordningen.

### Hasselsnok

I naturvårdsverkets handbok för artskyddsförordningen står om hasselsnok att ”som artens vilo-/övervintringsplats bör liksom för reproduktionsplats den lokala populationens hemområde omfattande 50-100 hektar betraktas”. Arten är hittad nära området och planområdet är lämpligt för arten, vilket gör att man bör betrakta planområdet som en del av hasselsnokens hemområde. Föreslagen detaljplan kommer att försämra möjligheten för hasselsnoken att jaga i området och flera hållmarksmiljöer, som är viktiga för arten, kommer att bebyggas. Om dispens ges kan det krävas kompensationsåtgärder. Det kan till exempel röra sig om att lägga upp stenhögar, död ved, stenmurar och liknande i varma lägen som arten kan använda för skydd och övervintring eller att restaurera igenväxta hållmarker och sydslänter så att de blir mer lämpliga för arten.

### Fladdermöss

Det är mycket troligt att fladdermöss födosöker i planområdet och de skulle även kunna ha sommarkolonier i hålträd. I vilken omfattning området nyttjas av fladdermöss går dock inte att säga utan en inventering. Om det finns kolonier i området så kan det krävas dispens från artskyddsförordningen.

# Referenser

## Publikationer

- ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- ArtDatabanken 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Härryda kommun. 2012. Naturvårdsplan.
- Härryda kommun. 2019. Detaljplan för del av Råda 1:1 m.fl. Mölnlyckemotet, Härryda kommun. Planbeskrivning. Samrådshandling 2019-10-24
- Löfqvist, J. 2019. Fågelinventering för Råda 1:1 m.fl. Härryda kommun
- Naturvårdsverket. 2009. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1. Fridlysning och dispenser. Handbok 2009:2. Naturresursavdelningen.
- Nitare, J. 2019. Skyddsvärd skog. Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsen. Jönköping.
- Nitare, J. 2000. Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsen. Jönköping.
- Svensk författningssamling 2007:845. Artskyddsförordning. Miljö- och energidepartementet.
- Swedish Standards Institute 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. – Svensk Standard SS 199000:214

## Internetbaserade källor

- Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Informationskartan Västra Götaland.  
<https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=023f6dde755f41c5a719b111ddfb80ed>. Hämtat 2020-03-23.



## Bilaga 1. Foton på ett urval av naturvårdsarter och värdeelement



Hällmark i södra delen av naturvårdsobjekt 5



**En ihålig ronn i kanten av naturvärdesobjekt 2.**



**Stenmur genom naturvärdesobjekt 3.**



Liten bäck genom naturvärdesobjekt 1.